

Limpezas ecolóxicas na Coruña: por unhas praias e ríos sen plástico

Itziar Díaz*

Por segundo ano consecutivo, a cidade da Coruña aposta polas limpezas ecolóxicas e pola ciencia cidadá a través de limpezas de praias e de ríos para dar un toque de atención sobre a problemática do lixo nos espazos naturais.

Caracterización dos residuos recollidos nunha das limpezas de praias realizadas no Concello da Coruña · Itziar Díaz

Concienciar a cidadanía sobre a importancia de conservar os nosos areais e de implicarse socialmente neste tipo de problemáticas. Este é o obxectivo principal do proxecto “Limpezas ecolóxicas na Coruña. Praias e ríos sen plásticos”, impulsado pola asociación ecoloxista ADEGA en colaboración co Concello da Coruña. No marco desta iniciativa desenvóléronse entre xullo e decembro do ano 2022 un total de tres limpezas de praias e dúas de ríos; e ademais, organizouse a xornada “Preservación dos mares a través das limpezas ecolóxicas”, da man de varias voces expertas que incidiron precisamente na importancia da formación e da concienciación social a este respecto.

Acontece que, cada vez máis, a cidadanía quere implicarse neste tipo de accións de limpezas para o coidado do medio ambiente, pero, está realmente formada para levalas a cabo? A realidade é que non. Observamos que se precisa unha maior formación para facelas de maneira correcta, sobre todo, cando falamos de limpezas nos areais. Moi á contra do que adoita pensarse, unha praia

paradisiaca, con area branca e sen nada que ensucie esa visión, nin é real nin é o que queremos para o noso litoral. Para nós, unha praia así tan só nos indica que se trata dun espazo sen vida. Foi xustamente isto o xerme que fixo nacer este convenio entre ADEGA e o Concello da Coruña, que busca abordar esas carencias que adoita ter o voluntariado con saídas ao río e ás praias e cunhas xornadas sobre as limpezas ecolóxicas.

A contaminación dos sistemas acuáticos

No ano anterior deste proxecto, centramos os nosos esforzos nas limpezas de ríos, xa que os ecosistemas fluviais foron maltratados no pasado e se converteron, na práctica, en auténticos vertedoiros. Onde atopabas un río, tiñas un punto para desfacerse de entullo e demais residuos. Pero do que poucas persoas se decatan é de que a gran maioría do lixo que deitamos nos cursos fluviais rematan nos nosos mares e océanos.

Actualmente, a problemática do lixo mariño non é algo descoñecido. En todos os medios de comunicación se fala disto, sobre todo a respecto dos materiais plásticos, pero a verdade é que moitos dos residuos que se tiran non son soamente dese tipo, senón que algúns resultan moito máis contaminantes e prexudiciais para o medio ambiente. A formación do público xeral ten que ser feita por profesionais da educación ambiental, para non caer no sensacionalismo informativo nin crear a necesidade de limpar as praias sen ter os coñecementos adecuados.

Dende ADEGA temos unha longa traxectoria nos temas de limpezas tanto de ríos como de praias. Todos os anos se realizan limpezas simultáneas nos meses de outono, xa que son os meses nos que podemos observar a influencia do turismo tanto nos nosos cursos fluviais coma nos nosos areais. Nesas limpezas nas que participan centenaes de persoas atopamos todo tipo de residuos: dende soldados de chumbo ata o motor dun coche, televisións, sofás, rodas de tractores... Cada ano sorpréndenos o que pode chegar a tirar a xente nos ríos e praias, en vez de deixalo nun punto limpo.

Limpezas no Concello da Coruña

Durante o ano 2022 realizáronse 5 limpezas no Concello da Coruña: 3 de praias e 2 de ríos. O día 17 de setembro, Día Mundial das Praias, realizouse unha primeira limpeza no marco desta iniciativa con voluntariado na Praia de Bens, un dos areais que máis lixo alberga da contorna debido aos restos procedentes da depuradora.

As outras dúas Limpezas de Praias foron desenvolvidas polo centro de ensinanza C.P.R. Colexio Plurilingüe os Franciscanos. Unha delas realizouse o 26 de setembro na praia de Riazor, logo de que a equipa de educación

ambiental de ADEGA acudise ao centro para impartir unha charla ao alumnado sobre a problemática do lixo mariño. Posteriormente acudiron á praia profesorado, alumnado e educadoras ambientais a realizar a limpeza. Aínda que a simple vista a praia parecía limpa, atopáronse moitos restos de lixo de pequeno tamaño. Ao final da limpeza fíxose unha caracterización do lixo recollido.

Este mesmo centro desenvolveu unha segunda actividade o 14 de outubro, que coincidiu coa Limpeza Simultánea de Praias que organiza ADEGA e na que participaron máis dunha vintena de centros da costa de Galiza.

Tamén se desenvolveron dúas limpeza de Ríos por diferentes treitos do Río Monelos; unha delas coa escola infantil Semente Corunha, na que a cativada puido observar as malas prácticas arraigadas dende hai anos e que hai que corrixir para evitar crear puntos vertedoiro.

Preservación dos mares a través das limpeza ecolóxicas

Coincidindo coa Semana Europea de Prevención de Residuos, o 25 de novembro tivo lugar a xornada de formación de voluntariado ambiental en limpeza de praias cun total de catro relatores e relatoras que explicaron a importancia da preservación do nosos areais en correcto estado:

- Atocha Ramos: bióloga e educadora ambiental, relatou as accións e os resultados obtidos polo Grupo Naturalista Hábitat nos 10 anos que leva desenvolvendo diferentes iniciativas para retirar lixo das costas galegas.
- Xandro García: biólogo mariño, patrón e divulgador científico, expuxo esas pequenas accións que as persoas podemos desenvolver mesmo nas nosas propias casas para conservar a gran biodiversidade que existe nas praias.
- Fins Eirexas: xeólogo e secretario técnico de ADEGA, proporcionou a visión das mariscadoras, falou da orixe e dos impactos do lixo mariño nos ecosistemas naturais e recursos pesqueiros, e das medidas de prevención e boas prácticas para reducir a vertedura de plásticos no mar.
- Itziar Díaz: bióloga e educadora ambiental de ADEGA, puxo o foco na importancia da educación ambiental e a formación do voluntariado para poder actuar de xeito respectuoso.

En todas as charlas houbo consenso: para poder preservar os diferentes ecosistemas precisamos da participación social, pero cunha formación previa. Grazas a este tipo de accións podemos chegar a un público variado que pode transmitir os coñecementos e axudar á preservación do medio ambiente. Pero como sempre dicimos, estas actividades deben ter unha continuidade no tempo para así exercer un impacto favorecedor nos medios nos que se actúa.

Acceso a todas as conferencias en vídeo na canle de YouTube de ADEGA ◀

*Itziar Díaz. Educadora ambiental de ADEGA.

A lista de éxitos do lixo

Dentro de todo ese refugallo podemos facer unha listaxe dos máis comúns en ambos ambientes. Se o comparamos coa música, aquí temos a lista de éxitos do lixo:

- As cabichas. Aínda que son cativas, aparecen sempre. Este tipo de lixo é moi contaminante, xa non só polos químicos que contén, como o Níquel ou o petróleo; senón porque o propio filtro das cabichas ten fíos de plástico que aínda as fan máis prexudiciais.
- As toalliñas. Aínda que a día de hoxe non pareza normal, as toalliñas seguen a tirarse polos retretes e crean grandes atascos nas depuradoras que se traducen en gastos para poder arranxalos. Ademais, as depuradoras, cando teñen eses atascos, non poden facer outra cousa que liberar a auga sen depurar ao mar directamente. Concretamente na depuradora de Bens, no concello da Coruña, ao redor de 300.000 euros ao ano son invertidos para arranxar estes problemas.
- Os restos plásticos, sobre todo os dun só uso fotodegradables, isto é, aqueles aos que o sol volve cada vez máis febles ata romper en partículas de tamaños microscópicos. As papeleiras abertas ao lado dos paseos marítimos en vez de colectores propios de reciclaxe son un gran erro.

“Para poder preservar os ecosistemas precisamos da participación social, pero cunha formación previa”

